

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 19120602-659-0227-2015-E.1322/64516

21/09/2018

Konu : Uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak,
kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu
veya uyarıcı madde kullanmak

..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde düzenlenmiş olan “*Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak*” suçundan verilen kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararlarına itiraz edilip edilemeyeceği ve 191 inci madde gereğince hükmedilen tedavi ve denetimli serbestlik tedbirlerinin ihlali nedeniyle dosyanın kapatılmasına ilişkin denetimli serbestlik şube müdürlüğü kararlarına karşı yapılan başvuruların hangi adli merci tarafından inceleneceği hususlarında uygulamada bazı aksaklıklar yaşandığının öğrenilmesi nedeniyle son Yargıtay kararları ışığında değerlendirme yapılarak aşağıdaki şekilde duyuru yapılmasında yarar görülmüştür.

Bilindiği üzere,

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun,

“Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak” kenar başlıklı 191 inci maddesinde; “(1) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçtan dolayı başlatılan soruşturmada şüpheli hakkında 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın, beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilir. Cumhuriyet savcısı, bu durumda şüpheliyi, erteleme süresi zarfında kendisine yüklenen yükümlülüklerle uygun davranmadığı veya yasakları ihlal ettiği takdirde kendisi bakımından ortaya çıkabilecek sonuçlar konusunda uyarır.

(3) Erteleme süresi zarfında şüpheli hakkında asgari bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanır. Bu süre Cumhuriyet savcısının kararı ile üçer aylık sürelerle en fazla bir yıl daha uzatılabilir. Hakkında denetimli serbestlik tedbiri verilen kişi, gerek görülmesi hâlinde denetimli serbestlik süresi içinde tedaviye tabi tutulabilir.

(4) Kişinin, erteleme süresi zarfında;

a) Kendisine yüklenen yükümlülüklerle veya uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmamakta ısrar etmesi,

b) Tekrar kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya bulundurması,

c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması,
hâlinde, hakkında kamu davası açılır.

(5) Erteleme süresi zarfında kişinin kullanmak için tekrar uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya bulundurması ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması, dördüncü fıkra uyarınca ihlal nedeni sayılır ve ayrı bir soruşturma ve kovuşturma konusu yapılmaz.

(6) Dördüncü fıkraya göre kamu davasının açılmasından sonra, birinci fıkroda tanımlanan suçun tekrar işlendiği iddiasıyla açılan soruşturmalarda ikinci fıkra uyarınca kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilemez.

(7) Şüpheli erteleme süresi zarfında dördüncü fıkroda belirtilen yükümlülüklerle aykırı davranmadığı ve yasakları ihlal etmediği takdirde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir.

(8) Bu Kanunun;

a) 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti,

b) 190 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma,

suçundan dolayı yapılan kovuşturma evresinde, suçun münhasıran bu madde kapsamına girdiğinin anlaşılması hâlinde, sanık hakkında bu madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilir.

(9) Bu maddede aksine düzenleme bulunmayan hâllerde, Ceza Muhakemesi Kanununun kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin 171 inci maddesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi hükümleri uygulanır.

(10) (Ek: 27/3/2015-6638/12 md.) Birinci fıkradaki fiillerin; okul, yurt, hastane, kışla veya ibadethane gibi tedavi, eğitim, askerî ve sosyal amaçla toplu bulunulan bina ve tesisler ile bunların varsa çevre duvarı, tel örgü veya benzeri engel veya işaretlerle belirlenen sınırlarına iki yüz metreden yakın mesafe içindeki umumi veya umuma açık yerlerde işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun,

“Kamu davasını açmada takdir yetkisi” kenar başlıklı 171 inci maddesinde; “(1) Cezayı kaldıran şahsî sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koşulların ya da şahsî cezasızlık sebebinin varlığı halinde, Cumhuriyet savcısı kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilir.

(2) 253 üncü maddenin ondokuzuncu fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, Cumhuriyet savcısı, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olup, üst sınırı bir yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı, yeterli şüphenin varlığına rağmen, kamu davasının açılmasının beş yıl süreyle ertelenmesine karar verebilir. Suçtan zarar gören, bu karara 173 üncü madde hükümlerine göre itiraz edebilir.

(3) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebilmesi için, uzlaşmaya ilişkin hükümler saklı kalmak üzere;

a) Şüphelinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası ile mahkûm olmamış bulunması,

b) Yapılan soruşturmanın, kamu davası açılmasının ertelenmesi halinde şüphelinin suç işlemekten çekineceği kanaatini vermesi,

c) Kamu davası açılmasının ertelenmesinin, şüpheli ve toplum açısından kamu davası açılmasından daha yararlı olması,

d) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekir.

(4) Erteleme süresi içinde kasıtlı bir suç işlenmediği takdirde, kovuşturmaya yer olmadığına karar verilir. Erteleme süresi içinde kasıtlı bir suç işlenmesi halinde kamu davası açılır. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez.

(5) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararlar, bunlara mahsus bir

sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.”

5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun,

“Şikâyet ve itiraz” kenar başlıklı 18 inci maddesinin birinci fıkrasında; “(1) Müdürlükler ile koruma kurullarının idarî nitelikteki eylem ve işlemlerine karşı infaz hâkimliğine şikâyette bulunulabilir.”

Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliğinin,

“Şikâyet ve itiraz” kenar başlıklı 48 inci maddesinin birinci fıkrasında; “(1) Yükümlüler ile kanuni temsilcileri, infaz hizmetlerinin yürütülmesi sırasında müdürlükçe hazırlanan denetim planları ve raporları ile müdürlükçe yapılan uyarılar gibi işlem ve eylemlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle müdürlüğe itirazda ya da infaz hâkimliğine şikâyette bulunabilirler.”

Hükümleri yer almaktadır.

Görüldüğü üzere; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde “Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak” suçu düzenlenmiştir. Söz konusu madde uyarınca, Cumhuriyet savcısı tarafından şüpheli hakkında 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinde sayılmış olan koşullar aranmaksızın kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilebilmektedir.

191 inci madde gereğince verilen kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararlarının uygulanmasında, yine 191 inci maddenin dokuzuncu fıkrasında yer alan açık hüküm gereğince 191 inci maddede aksine hüküm bulunmayan hallerde 5271 sayılı Kanunun 171 inci maddesi hükümleri kıyasen uygulanabilmektedir.

5271 sayılı Kanunun 171 inci maddesinde, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına itiraz hakkı “suçtan zarar gören” kişiye verilmiştir. Bu hüküm kıyasen uygulanmak suretiyle 5237 sayılı Kanunun 191 inci maddesi gereğince verilen ve şüpheliye yükümlülük yükleyen kamu davasının açılmasının ertelenmesi ve tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına ilişkin kararlara karşı da “şüpheli” tarafından itiraz edilebileceği, itiraz merciinin de “sulh ceza hâkimliği” olduğu Yargıtay tarafından kabul edilmektedir.

Nitekim, Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 26/03/2018 tarihli ve 2017/2883 esas, 2018/1372 sayılı kararında da;

“TCK'nun 191. maddesinde, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin karara itiraz edilip edilemeyeceğine dair açık bir düzenleme yoksa da bu maddede aksine düzenleme bulunmayan hâllerde, CMK'nun kamu davasının ertelenmesine ilişkin 171. maddesi hükümlerinin uygulanacağı öngörüldüğünden ve CMK'nun 171. maddenin 2. fıkrasında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına "suçtan zarar gören kişinin itiraz edebileceği" belirtilmiş olup, denetimli serbestlik ve tedavi tedbirleri aslında birer güvenlik tedbiri olup, kural olarak, ancak suçu sabit olan kişi hakkında ve mahkeme tarafından uygulanabilir ancak TCK'nun 191. maddesinin 2 ve 3. fıkralarında istisna olarak, şüpheli hakkında soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısının kararı ile de uygulanabileceği kabul edilmiştir. Sözü edilen denetimli serbestlik tedbiri ile şüpheliye yükümlülük yüklenmektedir.

TCK'nun 191. maddesinde düzenlenen suç, TCK'nun ikinci kitabının, "topluma karşı suçlar" başlıklı üçüncü kısmının, "kamuun sağlığına karşı suçlar" başlıklı üçüncü bölümünde düzenlenmiş olduğundan, suçun mağduru "kamu" olup, bu açıdan bakıldığında şüphelinin, TCK'nun 191. maddesi kapsamında verilen "kamu davasının açılmasının ertelenmesine" ilişkin karara itiraz edemeyeceği ileri sürülebilirse de, şüpheliye yükümlülük getiren denetimli serbestlik tedbirini içermesi nedeniyle, TCK'nun 191. maddesinin 2. fıkrası gereğince verilen "kamu davasının açılmasının ertelenmesi" kararı, CMK'nun 171.

maddesinde yer alan "kamu davasının açılmasının ertelenmesi" kararından farklı olduğundan, adil yargılama ilkesi ve suçsuzluk karinesi gereğince, CMK'nun 171. ve 173. maddelerinde suçtan zarar gören için tanınan "kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına itiraz" hakkıyla ilgili hükümlerin, TCK'nun 191. maddesinin 2. fıkrası kapsamında verilen kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına karşı "şüpheli" için de kıyas yolu ile uygulanması gerekmekte olup; "kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma" suçundan şüpheli hakkında, Cumhuriyet savcısı tarafından TCK'nun 191. maddesinin 2. fıkrası kapsamında verilen "kamu davasının açılmasının ertelenmesine" ilişkin karara, şüphelinin itiraz hakkının bulunduğu kabul edilmelidir," şeklinde karar verilmiştir.

Benzer şekilde, **Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 13/06/2016 tarihli ve 2015/4177 esas, 2016/1841 karar sayılı ilamında** da Cumhuriyet savcısının kamu davasının açılmasının ertelenmesine dair kararına karşı, şüpheli müdafî tarafından sulh ceza hâkimliğine yapılan itirazın kabulüne ve Cumhuriyet başsavcılığının kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararının kaldırılmasına ilişkin sulh ceza hâkimliği kararının usulüne uygun olduğu kabul edilmiştir.

Öte yandan, Cumhuriyet savcısı tarafından kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilmesi sonrasında, şüphelinin tedavi ve denetimli serbestlik tedbirlerine uymaması üzerine denetimli serbestlik şube müdürlüğünce şüpheli hakkındaki denetimli serbestlik dosyasının kapatılmasına ve dosyanın Cumhuriyet başsavcılığına iadesine dair kararlara karşı, denetimli serbestlik şube müdürlüğünün söz konusu işleminin, Yargıtay kararlarında da kabul edildiği üzere adli işlem olması ve dosyanın soruşturma aşamasında bulunması nedeniyle Cumhuriyet savcısına itiraz edilmesi mümkündür.

191 inci madde gereğince tedavi ve denetimli serbestlik kararlarına mahkemece hükmedilmesi halinde ise; söz konusu tedbirlerin ihlali halinde verilecek denetimli serbestlik şube müdürlüğünün dosya kapatma kararlarına karşı yapılan itirazlara ise ilgili mahkemece bakılması gerektiği düşünülmektedir.

Belirtilen hususlar, Yargıtay 20. Ceza Dairesinin 28/06/2016 tarihli ve 2016/16 esas, 2016/4358 karar sayılı ilamında da;

"Dosya kapsamına göre, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanun'unun 18/1. maddesindeki "Müdürlükler ile koruma kurullarının idarî nitelikteki eylem ve işlemlerine karşı infaz hâkimliğine şikâyette bulunulabilir" hükmü ile Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin 48/1. maddesinde" Yüklümlüler ile kanuni temsilcileri, infaz hizmetlerinin yürütülmesi sırasında müdürlükçe hazırlanan denetim planları ve raporları ile müdürlükçe yapılan uyarılar gibi işlem ve eylemlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle müdürlüğe itirazda ya da infaz hâkimliğine şikâyette bulunabilirler." hükmü birlikte değerlendirildiğinde İnfaz Hakimliğine sadece Müdürlükler ile koruma kurullarının idarî nitelikteki işlemlerine karşı yapılan itirazların infaz hakimliği tarafından değerlendirileceğinin hükme bağlandığı, TCK 191. maddesi uyarınca verilen denetimli serbestlik tedbirinin ihlali halinde dosyanın kapatılarak gönderilmesi kararının adli nitelikte bir işlem olduğu, Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin 72/8. maddesindeki "Sanık veya hükümlünün beş iş günü içerisinde ilgili kuruma tedavi için müracaat etmediğinin veya belirlenen tedavi programına uymadığının bildirilmesi ya da rehberlik çalışmalarına katılmaması halinde sanık veya hükümlü bu Yönetmeliğin 44 üncü maddesine göre uyarılır. Uyarılara ilişkin tebligatta ihlal durumunun tekrarı halinde bunun yükümlülüğün ihlali sayılacağı ve dosyanın kapatılarak mahkemesine gönderileceği sanık veya hükümlüye bildirilir." hükmü dikkate alındığında infaz dosyasının kapatılarak gönderilmesi işlemine karşı yapılacak itirazların kovuşturma aşamasında Mahkemece, soruşturma aşamasında ise Cumhuriyet savcısı tarafından değerlendirilmesi gerektiği,"

Şeklinde kabul edilmiştir. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 06/11/2017 tarihli ve 2017/1356 esas, 2017/3701 karar sayılı ilamı ile Yargıtay 20. Ceza Dairesinin 17/01/2017 tarihli ve

2016/2168 esas, 2017/415 karar sayılı ilamı da bu yöndedir.

Diğer taraftan, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrası ile Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliğinin 48 inci maddesinin birinci fıkrası gereğince; denetimli serbestlik şube müdürlüğünün şüphelinin yükümlülüklerine uymaması nedeniyle dosyasının kapatılması dışında kalan idari nitelikteki kararlarına karşı, örneğin müdürlükçe hazırlanan denetim planları ve raporları ile müdürlükçe yapılan uyarılar gibi işlem ve eylemlerinin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu ileri sürülerek denetimli serbestlik müdürlüğüne itirazda bulunulması ya da infaz hâkimliğine şikâyette bulunulması mümkündür.

Bilgi edinilmesini, keyfiyetin merkezdeki Cumhuriyet savcıları ile yargı çevrenizdeki Cumhuriyet başsavcılıklarına ve bilgileri bakımından mahkemelere ve sulh ceza hâkimliklerine duyurulmasını rica ederim.

Aytekin SAKARYA
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür

DAĞITIM :
Gereği :141 Ağır Ceza CBS

*** Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.
Ayrıca fizikî olarak gönderilmeyecektir.**

Millî Müdafaa Cad.No.22 Bakanlıklar06420Bakanlıklar-Çankaya/ ANKARA
Faks: 0312 219 43 19

Bilgi için: Hasan ACAR
Şube Müdürü

E-posta: cigm@adalet.gov.tr İnternet adresi: www.adalet.gov.tr Telefon No: 0312 414 82 27